

M t s khá đông ng i Vi t có l i s ng phù phi m là hay đua đòi, b t ch c. Th y ng i khác có ta cũng ph i có, mà ph i có nhi u h n, đ p h n m i b nh. Xét qua các câu t c ng : "Con gà h n nhau ti ng gáy" hay "Có ăn có ch i m i g i là trâu" ch ng t tính đua đòi đã ăn sâu vào tâm kh m ng i Vi t chúng ta t lâu. Hàng xóm xây 3 gian nhà ngói ta cũng c nh n ăn nh n m c, vay m n mà làm, làm 5 gian cho l n h n. Ngày x a ng i ta mua nhiều, mua h i, mua t ng, mua lý đ đ c h n thiên h . "Mi ng gi a làng b ng m t sàng xó b p", nh v y m i c m th y v vang, hnh di n dù ph i bán nhà c a, ru ng v n, có khi bán c v c con đ có ti n mua ch c t c và khao dân làng ăn u ng linh đình.

Trong đ i s ng văn minh ngày nay đ u óc chúng ta hình nh không nh ng không thay đ i mà còn n ng n h n, phù phi m h n dù đang s ng nh ng qu c gia có n n văn hoá cao. Đàn bà thì đua đòi cái váy, cái áo; đàn ông cái cravate (tie), b veste (suit) nhà c a, xe c ...

Đ c bi t trong vi c c i xin, cách nay vài ch c năm đám c i nào m i trên 200 khách ăn đã đ c coi là khá l n. Bây gi con s y b coi là nh , b ch c i. Nh ng đám c i thông th ng thì nay kho ng 4 hay 500 ng i ăn, có nh ng đám 7, 8 trăm quan khách. Sao ng i ta m i nhi u th ? Đ n gi n là khoe khoang đua đòi đ l y ti ng, th đ n quà m ng bây gi không b ng v t k ni m nh tr c mà b ng ti n, t ch c l n có thi t gì đâu mà l i đ c ti ng. Nên h quen ai thì m i h t, t ông bác sĩ gia đình, ông th s a xe, bà bán n trang, th làm tóc, th trang đi m cô dâu... đ u đ c m i t i cùng v i bà con, b n bè, quen bi t t g n đ n xa. Nh ng ng i làm ăn b m b ng đi vì không đi s m t khách; nh ng ng i quen bi t c g ng đi, dù ch ng vui v gì, đ mai m t c i con mình s m i b t tr n !

Báo chí cách nay h n m t năm đng tin con gái c a đ ng kim T ng th ng George W. Bush, cô Jenna, làm l c i vào ngày 10 tháng 5 -2008 v i s th c khách là 200 g m bà con, b n bè thân thi t. Sao đám c i c a con gái m t ông T ng Th ng mà t ch c nh th ? Ch ng l T ng Th ng c a m t c ng qu c giàu m nh nh t th gi i không có đ c vài trăm b n bè thân thu c ? Ch ng l gia đình ông không giàu sang, không "b nh" b ng nh ng gia đình ng i Vi t ?

Chúng ta thích phô tr ng hay còn vì lý do nào khác n a ?

Có l l m ng ti n bây gi gây nên s l i đ ng, ng i ta m i th t nhi u đ l y l i. M i đ n c a nhà hàng đã th y cái bàn "nh n ti n m ng" đ t ngay l i vào nh nh c nh , nh đòi n . Vi t ki u ngo i qu c thì

thờ, ở trong những tình huống lễ nghi đi đến chỗ thờ cúng họ. Người ta cho khách ăn qua loa để "có lễ" nên khi đi ăn cỗ thì người mang theo 2, 3 loại phong bì : cỗ bàn thờ cúng người, bày biện qua loa để lễ nghi thì đưa phong bì ít tiền thôi (vừa quít tay có móng tay nữa).

Ý nghĩa tất cả của bữa tiệc vui không còn nữa.

Trái với chúng ta, người Mỹ thì chắc chắn rất trang trọng ở nhà thờ hay ở nhà, sau đó là buổi tiệc nhỏ đích để gia đình hai bên và bạn bè chung vui, chúc mừng, tặng quà kèm niềm cho cô dâu, chú rể - ít khi tặng tiền - gửi người nhà chắc chắn họ chia chúng ta xố a kia.

Mốt tính khác cũng thay khác biệt là tính kênh kiêu, hóm hĩnh.

Nguyên nghĩa của kênh là lách, không thẳng bụng, kiêu là nâng lên cao. Kênh kiêu là làm cao, làm phách. Hóm là lên mốt, làm bộ như hóm của (lên mốt vì giàu), hóm người (cây đồng con hay có thân nhân quý tộc). Người ta hay dùng chữ "hĩnh" sau chữ hóm - hóm hĩnh - để cho nghĩa mạnh mẽ và cũng mang ý nghĩa kẻ quắc, khó chịu.

Chẳng ai của người kênh kiêu, hóm hĩnh như người có người mốt phố. Bạn bè đang chơi thân với nhau như người đến chỗ hay trở nên giàu có thì xa lánh, quên đi người bạn cũ. Ông Trung úy hàng xóm của tôi ở Sài Gòn có người bạn học rất thân, đồng viên cùng khóa vào trường Sĩ Quan Thủ Đức. Khi ra trường hàng tuần vẫn đi chơi với nhau. Bạn đi thi gian vắng bóng, tôi hỏi bạn biết bạn ông ta từ ngày đến đeo lon Đồi úy đã sắm giã tình "huynh đệ chi binh".

Những người giàu có hay có chức có quyền thường lên mốt khinh khi, hách đách với người nghèo hay cấp dưới, nhất là 1 số những nhà quan lại, vua chúa dù có những người trong số họ thì cách tế mốt, tài năng không có mà cũng xố số như vậy.

Ngày nay ở trong những tính hóm hĩnh, kênh kiêu không chỉ mang tính cá nhân mà còn mang

tính Đẳng, tính công quan.

Tôi không nói sai sót thật. Đẳng tức chúng ta hiện có 2 giai cấp được ghi rõ ràng trên giấy tờ nhưng mà đen trong hiện pháp của nước CHXHCNVN : Giai cấp Đẳng và giai cấp nhân dân.

Giai cấp Đẳng là giai cấp ưu tú, giai cấp nhân dân thì không ưu tú, tức giai cấp thấp hèn ! Có lẽ kể từ ngày lập quốc dân tộc chúng ta mới bắt phân cách bằng giai cấp và khoảng hơn 80 triệu con người bắt đầu trong việc làm, bắt đầu ngăn cản, bắt đầu quy định công dân như công nhân, bô lão ... Tóm lại cái giai cấp không ưu tú này bị coi khinh, bị miệt thị, không có một chút quyền hành gì với đẳng cấp của mình và ngay cả cái vốn mà mình cũng bắt đầu khác biệt !

Về tính công quan, nhân viên đẳng cấp đi công tác phải đi bằng "xe con" chứ không đi bằng xe đò hay taxi. Đi như thế công quan đi tác sự coi thường không tiếp, không thể làm việc được ! (ngày xưa thì phải hút thuốc ngoi có đủ thuốc hay có cán). Cũng tình đẳng cấp chí dục như đẳng cấp chí công và vốn phải một câu thơ anh, hai câu thơ anh hay thơ anh Đẳng chí Giám Đẳng, thơ anh Đẳng chí Tổng Giám Đẳng !

Trong hôn nhân bây giờ người ta coi trọng "môn đăng hộ đối" gấp ngàn lần đi xa. Con cái đẳng cấp viên chức con cái dân vì không cùng mốt "giai cấp ưu tú", không có quyền thế để nhàn nhàn. Trong "giai cấp đẳng cấp viên ưu tú" lại có nhiều đẳng cấp và thông thường việc kết hôn đưa vào bộ phận của hai gia đình.

Như người Việt bắt đầu tài sản, cha mẹ, ông bà ra nước ngoài sinh sống như người quên không bắt đầu cái tính hãm hĩnh, kênh kiệu ở bên Việt Nam. Cùng bán hàng bán chắt vớt tận biên, rồi ăn cơm hãm cá mắm với nhau như người đẳng cấp sang trọng gấp người sang sau quên, tránh mặt, chào không thèm trả lời. Người ta bắt đầu người sang trọng có quyền khinh người sang sau ! Không biết cái quyền này đã được đem ghi vào Hiến Pháp nước Mĩ chưa?!

Chưa đời, nhiều người may mắn có chút bằng cấp hay của hàng của họ khá gì thì muốn lập liêm ngay cái quá khứ nghèo hèn của mình ngày xưa bằng cách xa lánh, phớt lờ những người quen cũ đích làm như họ vốn giàu có, sang trọng để rồi lên mặt kênh kiệu với những người khác.

Tính đua đòi, hình ảnh một số người Việt

Tác Giả: Phạm Hy Sơn

Thứ Bảy, 23 Tháng 5 Năm 2009 12:31

Thành phố tôi đang sống có cái chợ nhỏ bán hàng thực phẩm Á châu do một người Việt làm chủ. Có kích thước lớn hàng hoá chủ yếu 1 phần 10, 1 phần 20 hàng chủ thực phẩm bán x nhỏ ông bà chủ một lúc nào cũng kên kên, cô thu ngân (cashier) người nhà l nh nh băng c m y năm tôi ch a th y môi cô n m t n c i. Có lần tôi d n người b n M vào ch , sau khi tính tiền xong ra c a anh ta hỏi tôi : "Sao cô y l nh lòng th ?"

Đu óc chúng ta nh quá, th n c n quá, m t ngôi ch nh đáng gì so v i người ta mà đã h m hnh. Nh ng gia đình nhà Wall Mart, Mc Donald... có hàng ngàn c a hàng trên kh p th gi i, giàu b c t người ta v n quý tr ng khách hàng, y đó làm nguyên t c, hu n luy n và b t nhân viên ph i tuân theo. Vào nh ng c a hàng c a người M , dù nh dù l n, đ đầu nhân viên bán hàng cũng l ch s ti p đón khách đ n và đi b ng nh ng câu chào hỏi dù chúng ta có mua hàng c a h hay không.

Ngôi ch c a ông bà ch này m m i m y năm không phát tri n đ c vì người mua người t i. Cách nay vài tháng m t ngôi ch thực phẩm Á châu m i đ c m ra, m i người t i đó mua vì đ c ti p đón t t . Ông bà ch và cô thu ngân đã đ i thái đ nh ng bà con hình nh ch a quên v m t l nh lòng, kên ki u c a h đ quay tr l i ngôi ch cũ. Không bi t s kinh doanh c a h còn t n t i đ c lâu không.

Âm b n c a tính kên ki u, hình ảnh là m c c m t i. Người kên ki u nhi u thì t i càng nhi u vì nghĩ người khác cũng nh mình (hay kiêu k , lên m t) nên th y ai h n mình là l ng đi r i tìm cách b i l , nói x u.

Người x a h n chúng ta nhi u v đ c tính và cách x th .

C Nguyễn Khuy n, m t b c đ i khoa - ba l n đ u khô nguyên - , m t thi sĩ n i ti ng, m t v T ng Đ c c i áo t quan tr v làng cũ sống hoà mình v i xóm làng. Đ i v i nh ng người quy n cao ch c tr ng th i đó nh Hoàng Cao Kh i, Phó v ng cai tr mi n B c hay Vũ văn Báo, T ng đ c Nam Đ nh, c n ng l i m t sát nh ng c l i không m t chút xa cách, phân bi t v i nh ng người cùng đnh, nghèo khó nh ông T quét ch , chú mỡ Đáo bên làng :

Chú Đáo bên làng lên v i t ,

Tính đua đòi, hãm hính và mất sự nghiêm túc

Tên: Phạm Hy Sơn

Thư: Bảy, 23 Tháng 5 Năm 2009 12:31

Ông Tuấn xóm chài đi cùng ta.

Ngày xưa ta kể lại khi đến độ tuổi thanh niên 80 của cha tôi Nhiều Chú (nhiều là một chức danh nhất trong làng), cũng khu vực đó làm việc. Thấy thế người ta cũng nói, đừng đi đâu. Tôi nói: "Tôi là cái tuấn và cái phúc trẻ ban cho cha Nhiều, các ông không thể quên tôi được." Nói xong cũng 20.

Tôi sống bình dị và đức độ của cha còn được truyền tụng đến ngày nay.